

باقی مہدی قادی شاعری و ج پوٹھواری دی ریٹل ریونی
 جاکے گھڑے دے
 لکھ بے نال بحث کرو۔

۱ شاعر اتعارف :-

باقی مہدی قادی ج پوٹھواری شاعر دے
 آگھڑوں شاعر نہیں انہاں دا تعلق پوٹھواری دے علاقے
 توں سی۔ ایس لہی انہاں دیاں نظاراں پوٹھواری لہجے
 و ج لکھیاں گئیاں نے۔ انہاں نے جھوٹی گھڑیاں
 جھوٹیاں جھوٹیاں نظاراں دے ذریعے وڈیاں گلاں
 کہیاں سں۔ انہاں دی شاعری و ج پینڈو تے شیری
 زندگی دی جھلکیاں ملدی سں۔ انہاں نے اردو تے
 پنجابی زبان و ج شاعری کہی۔ انہاں دے پنجابی زبان
 و ج دو جھوٹے جھپے جھلکے سں توں کہ ”زخمی پیار“ تے
 ”کچے گھڑے“ سں۔

2 ”کچے گھڑے“ و ج پوٹھواری ریٹل دیاں جھلکیاں:

باقی مہدی قادی دا تعلق پوٹھواری دے علاقے نال سی ایس
 لہی اوہا ریٹل علاقے دے حالات تے مسائل نال جھلکے
 جھنگلی طرح وارقظ سں۔ انہاں نے ایسی شاعری دے
 ذریعے پوٹھواری علاقے دی تیزیب و ثقافت، لوکاں
 دے مزاج، مسائل، معاشرتی حالات تے لوکاں لہری
 نو بھرتی نال بیان کیتا اے۔

۱ پوٹھو پاری معاشرتی حالات :-

باقی صدیوں پوٹھو پاری

معاشرتی حالات توں بھٹی طرح واقف سن۔ انہاں نے
معاشرتی حالات دے بارے اپنہ ڈٹھو 1777 اپھار اپنی
تظم "باری وج پیٹھا" توں "وج کیتا" دے شانہ دے
طالب معاشرہ دے وج بہت ساریاں تبدیلیاں آجلیاں
سن۔ تہ ان تھہ تبدیلیاں دی وج توں ایہو ہے حالات
پیدا ہو جکھے جہاں وج کسی دی کزت محفوظ نہیں۔
کیلیں خاموشی نال اولاد ایہ سب کچھ دیکھ رہے سن کیوں
ہے ایس توں علاوہ انہاں دے کول پور کوئی حل یا چارا

نہیں ہے

بدل آن جھٹھڑ جھلن

بھیرے آڈن، ہرانی کھلن

آواں تک نہ سماں

باری وج پیٹھا توں

ii پوٹھو پاری لوکاں دے مزاج تے روئے :-

باقی صدیوں

پوٹھو پاری لوکاں دے مزاج، روئے تے نفسیات دے
ہنگہ جانوسن۔ انہاں نے لوکاں دی نفسیات تے
ادیاں 17 بڑا بڑی نال مشاہدہ کیتا۔ اپنی تظم "میں تے
میں" وج لہڑے سوینہ ڈھنگ نال لوکاں دے ظاہر
تے باطن دے فرق توں بیان کیتا ہے

میں انسان

میتھے کئی بچھاوے

پاک بچھا دلاں
دنیا تے

ہمور بچھا دیاں مینڈے اندر شوکوں

مینڈی مٹی بھلن

iii لوکاں دی صافقت :-

باجی مددیتی نے اپنی سنائری

دے ذریعے اسٹھہاں طیف دی لقیٹی تصویر، انسانیت

دی گڈ لیل، تے لوکاں دی صافقت نوں بڑے اچھے

اندز وچ بیان کیتا اے۔ اپنی نظم "موڈے لورے"

وچ انہاں نے وڈے لوکاں دی صافقت نوں علامت

اندز وچ بیان کیتا اے۔ مثال دئی ونگی ویگھو:

سنگ اٹی نا کچا دھماگ

گل گئے نا بھوگ

فروں کپڑا اکھ

کوڑے ہونے وڈے لورے

iv معاشرتی خرابیاں ۱۷ بیان :-

سائیر اپنے ویلے دیاں

معاشرتی خرابیاں نوں واقف سن۔ انہاں نے معاشرتی

بے لالائی، رشوت تے سفارش جیہی معاشرے

وچ موجود برائیاں تے طنز کیتا اے۔ اپنی نظم

"گڈی" وچ تباہی ول جاریہ معاشرے ۱۷ حال علامت

اندز وچ بیان کیتا اے۔

پاک گڈی جہلے

اکے مہلے بچھے

پچھلے دنوں ہمیں آئے

پارڈیگری ڈنگی

پارڈیگری ڈنگی

v یوٹھو ہاروج ظالم تے اوہدا بخاگہ

شاہری دے ذریعے

باقی صدیوں نے کچھ ایسے کردار دی صفات کراٹے میں

بھٹ سے برہمگی محبت، پنڈ پشتر تے ملاک وج لوگوں ہوندا

میں، ایسے لوگ اپنے آپ نوں سبھو کھو

سبھو دے میں تے کمزور لوکاں نوں اپنے ظلم و ستم 17

نشان بنائی دیکھو دے میں ظلم '17' وج شاہری نے

آک ایہو جے کردار نوں صفات کرایا اے مثال دی

ونگی ویکھو:

17 دویک بدماش

آجائ شملہ رکھے

بھٹے کپڑے لائے

ٹرنا بکھڑا فنڈ

ایہو جے لوکاں دا بنیادی بڑا ہوندا اے

کسی ونگوں فرزندیں

لیکھی اُسے نئی لاش

v یوٹھو ہاری تہذیب و ثقافت 17 زوال:

پرانسان نوں ایہی

مٹناں پیار ہوندا اے۔ ایسے لکھی اپنے ملک یا علاقے نوں

دکھرتی ماں دا درجہ دتا جاندا اے۔ باقی صفاتی دی

شاہری وج یوٹھو ہاری ریتل ریتل دیاں بڑی سوینیاں

جھلکا دیاں جھلکیاں نہیں۔ مثال لئی نظم ”سُرگھی ناویلا“ دی اہی

دنگی ویگھو:

سُرگھی ناویلا ہویا

جھاگ پٹیاں گلیاں

کسے آن بلان پٹیاں

اڈھاگ نیاں ٹلیاں

لیکن وقت گزرن دے نال نال پنڈھی لٹکا تہذیب و

ثقافت و جگتی تبدیلیاں ہوتیاں نہیں۔ شاعر نے نظم

”ایہ نہیں سینڈا گراں“ وچ دسیا کہ ادہ بھسے نرہے بعد اپنے

پنڈ گھیا تے ادہ لور ادہ کجھ وی نہ بھیا جو ادہ جھوٹے گھیا

سی۔ ساریاں ریتاں، روپتاں، سہم و رواج، ٹپے، ڈھوکے،

حایہ مئی کہ پنڈھی ساری شناخت بدل چکی سی۔ مثال

اپنے خیالات و اظہار اہسراں گراں ہے:

نہ ادہ پنڈ گھیاں نہ اور جھوٹے

نہ ادہ گھمے گھمے ہلوٹے

نہ ادہ گھوٹری بھماں

ایہ نہیں سینڈا گراں

vii پوٹھواری لوک گیتاں دا رنگ :-

باقی صد لئی دی سنتری

وچ پوٹھواری لوک گیتاں دی جھاپ بڑی دا رنج

تھرندی اے۔ مثال لئی نظم ”دگنا پیا سورن ڈھولا“ دی

اک دنگی ویگھو:

دنیا بل بل رنگ وٹاٹے

دھپ مٹاں نی تھر مئی اڑے

کمرشلے نی: جہاں ڈھولا

دگنا پیا سوواں ڈھولا

یوٹھو پری کھیڈاں :- viii

کتاب دے پنجویں سرناو میں

”کھیڈاں دے دن چار“ وجہ شائرنے اٹن دہی

کھیڈاں جھیں جھوت ، اٹی ڈن تے کوڈی ۱۷ ذکر

کیتا اے ، شمال نئی ونگی ویگھو:

جائک کھیڈاں اٹی ڈن

کوٹی بدے کوٹی پداٹے

ڈن چاے اٹی: پچھو ڈوڑن

اپنی دارنہ جھوڑن

پنہ سماج دیاں بری رسماں ۱۷ بیان :-

باقی صوبہ لہی اپنے

علاقے دیاں فرسودہ تے بری رسماں توں بھنگی طرح

واقف مس۔ پچھو مہا انہاں نے جیمز جی بری

دسم توں دیکھ اپنی شائری ۱۷ موٹور بنلا اے۔

معاشرے دجھاں باب اپنی دکھی تیاں اچھا جیمز دے

دے رخصت کرن ادمارے لیس دے تیں تے ایس

طرح اے ساری زندگی ادمار تے فرہنہ دے پوجھ تے

گزار دے تیں شائرنے دکھی دے اپنے حال پیو

لئی جذبات توں ایس طرح بیان کیتا اے

مینڈا ۱۷ ج بنانہ امہرے پئے

میں کوٹی جیمز منگی

ایہد لہتم کنڈے پوڑی

ایڈیٹور ٹالاسی اگ

مکدی محل:-

باختی صدر لیتی نے بڑی خوبصورتی نال بوٹھویاں

ریٹل ریٹل ڈون بیان کیٹا اے۔ انہاں نے بوٹھویاں

معاملہ ۱۵۷ دی تہذیب و ثقافت، معاشرتی حالات،

فرسودہ رسم و رواج، ٹوڈی پیریاں دے ظاہر انکر دارتے

کھل کے اظہار کیٹا اے۔ انہاں نے اظہار خیال

لی بوٹھویاں لہجہ اپناکاتے نئی نکر دیاں

تظماں دکھیاں نہیں

